

expoze Křižíkova elektrárna koncepce

projekt **expoze Křižíkova elektrárna**

lokalita **Křižíkova elektrárna
Tábor**

fáze **koncepce**

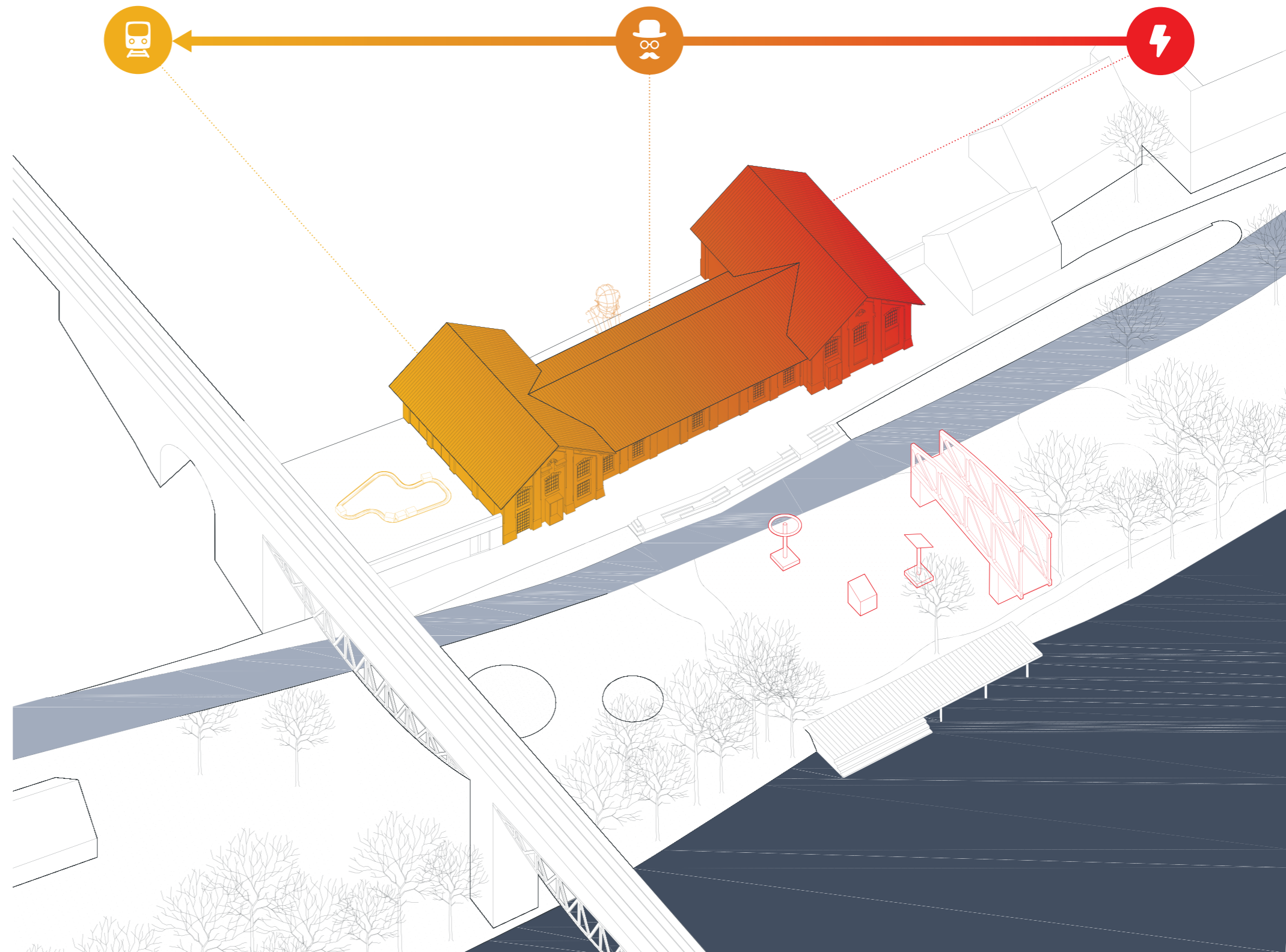
datum **III/2024**

zhotovitel **JinJan s.r.o.**
Štefánikova 229/5, 150 00 Praha 5

Jan Tůma
jan@jin-jan.cz

zadavatel **Město Tábor**
Kancelář architekta města
Žižkovo náměstí 2/2, 390 01 Tábor

Kateřina Čechová
katerina.cechova@mutabor.cz

expoziční součásti

Těžiště expoziční se nachází v budově bývalé Křížkovy elektrárny, jejíž unikátní lokace a okolí vybízí i k extenzi do venkovních prostor. V koncepci tak má každá z expozičních částí kromě **interiérového jádra i exteriérové rozšíření**.

vstup

Vstup do expoziční je situován v západním traktu budovy a poskytuje návštěvníkům potřebné zázemí ve formě recepce, pokladny a šatny, které jsou doplněny obchodem se suvenýry.

expoziční 1.NP

Těžiště expoziční se nachází v centrálním traktu. Kromě expozičních částí, věnovaných elektřině a osobnosti Františka Křížka, zahrnuje i menší stage s auditoriem, které mohou být mimo provoz expoziční využity pro pořádání eventů.

expoziční 2.NP

Expoziční pokračuje v 2.NP východního traktu částí, věnovanou Bechyňce. Obě expoziční části jsou propojeny nezávislým schodištěm, umožňujícím oddělit provoz expoziční od provozu kavárny.

kavárna

Kavárna je situována v 1.NP východního traktu objektu a jedná se do jisté míry o autonomní provoz - kromě přímého vstupu z předprostoru budovy je propojena i s expoziční v 1.NP. Severní část kavárny pak slouží jako dětský koutek.

workshop

Pro potřeby workshopu je využíváno 2.NP západního traktu a je přímo přístupný schodištěm z prostoru vstupu.

předprostor

V předprostoru budovy jsou umístěny expoziční prvky, lákající kolemjdoucí k návštěvě expoziční (*teaser*) a fragment konstrukce mostu, plnící roli symbolu místa (*landmark*).

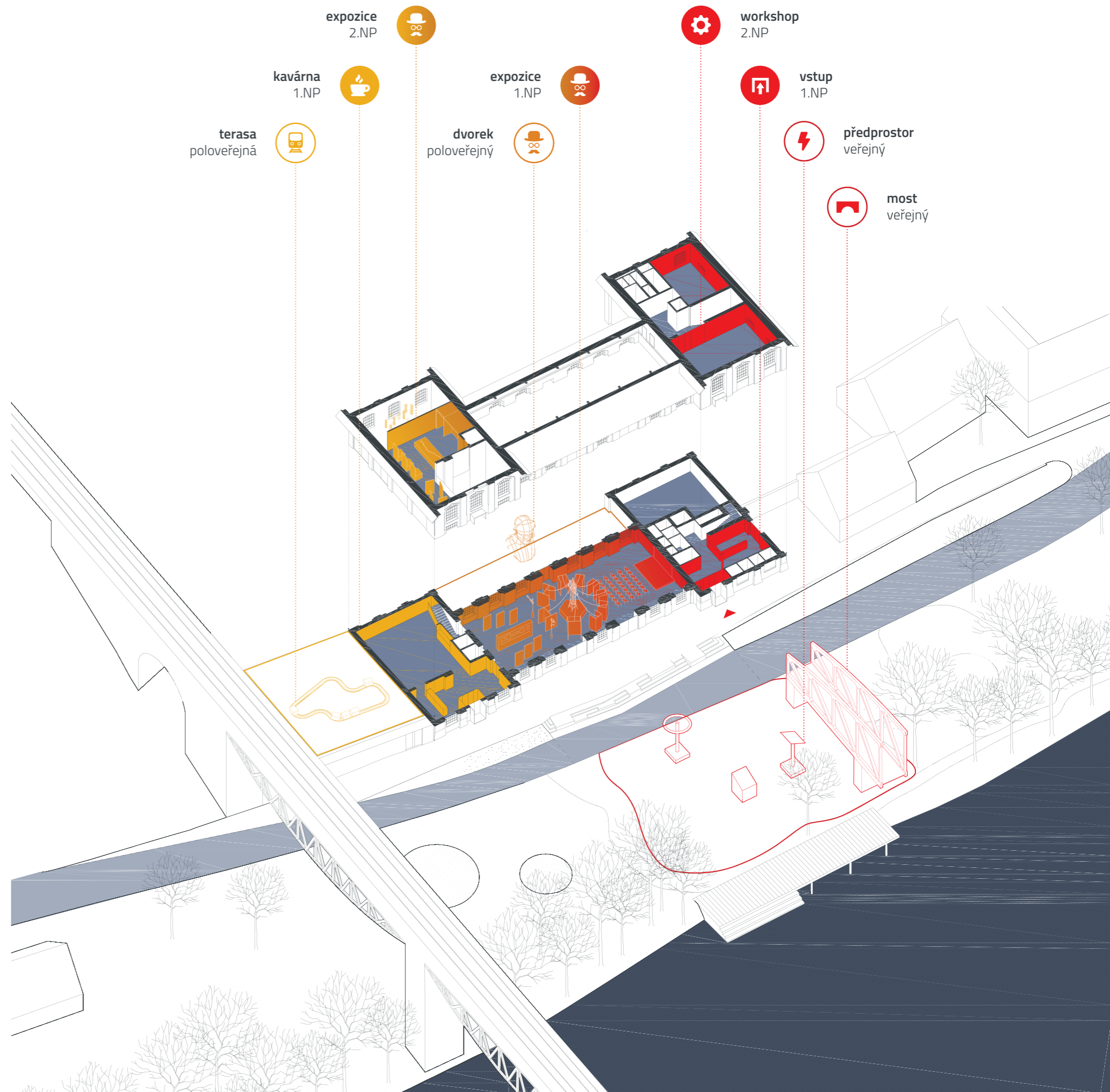
terasa

Mezi budovou a mostem se nachází poloveřejný prostor terasy, ve kterém pokračuje expoziční.

dvorek

Dvorek za objektem plní podobně jako terasa roli extenze expoziční (*extension*).

expoziční témata

Křižíkova elektrárna v Táboře již ve svém názvu ukrývá tři základní pilíře na nichž je založena obsahová koncepce edukativní technické expozice - tedy osobnost Františka Křižíka, elektřinu obecně a místní fenomén první elektrizované trati v Česku.

Bechyňka

Železniční most přes řeku Lužnici i samotná budova elektrárny jsou fyzickým rámcem expozice, které ji ukotvují v **lokálním** kontextu a zároveň přímou spojnici na Bechyňku - první elektrizovanou železniční trať v Česku, spojující Tábor s Bechyní. Propojení tohoto tématu s expozicí se tedy odehrává v rovině prostorové, vizuální a v neposlední řadě emocionální.

Křižík

Osobnost Františka Křižíka je těžištěm celé expozice a svorníkem mezi lokálními a globálními fenomény. Část, věnovaná Františku Křižíkovi, má všechny předpoklady stát se **ústředním bodem** expozice. Díky k jeho životnímu příběhu, množství vynálezů i dalších aktivit poskytuje dostatek kvalitního obsahu pro vytvoření **současné interaktivní expozice**.

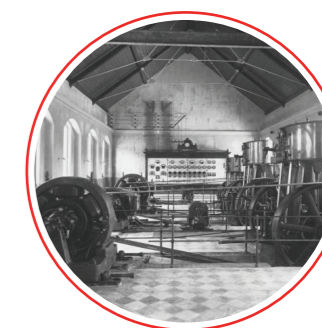
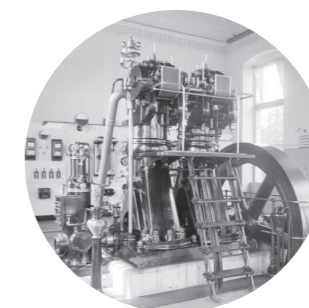
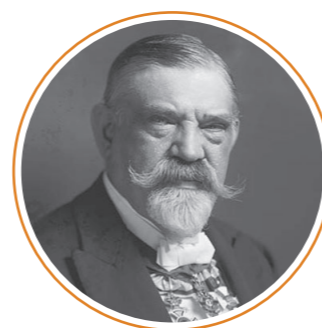
Elektřina

Elektřinu vnímáme jako **globální** fenomén a jednu z nejvýznamnějších forem energie, která ze své podstaty láká k objevování a prozkoumání. Část věnovaná elektrické energii se tedy věnuje právě objevování této síly - toho, jak se vyrábí, přenáší i spotřebovává. Svým charakterem má nejbližší k **technickým a IQ parkům**, kde jsou elementární znalosti předávány a prověřovány formou her a praktických pokusů.

lokální ←

spojení

→ globální

Bechyňka

Křižík

Elektřina

2.NP

1.NP

expoziční zóny

Těžiště **expoziční v 1.NP** se nachází v rozlehlém centrálním traktu, který je primárně členěn do tří navazujících zón - jedná se o část využívanou jako stage s auditoriem, sekci věnovanou elektřině, která plynule přechází v část, mapující vynálezy a život Františka Křižíka.

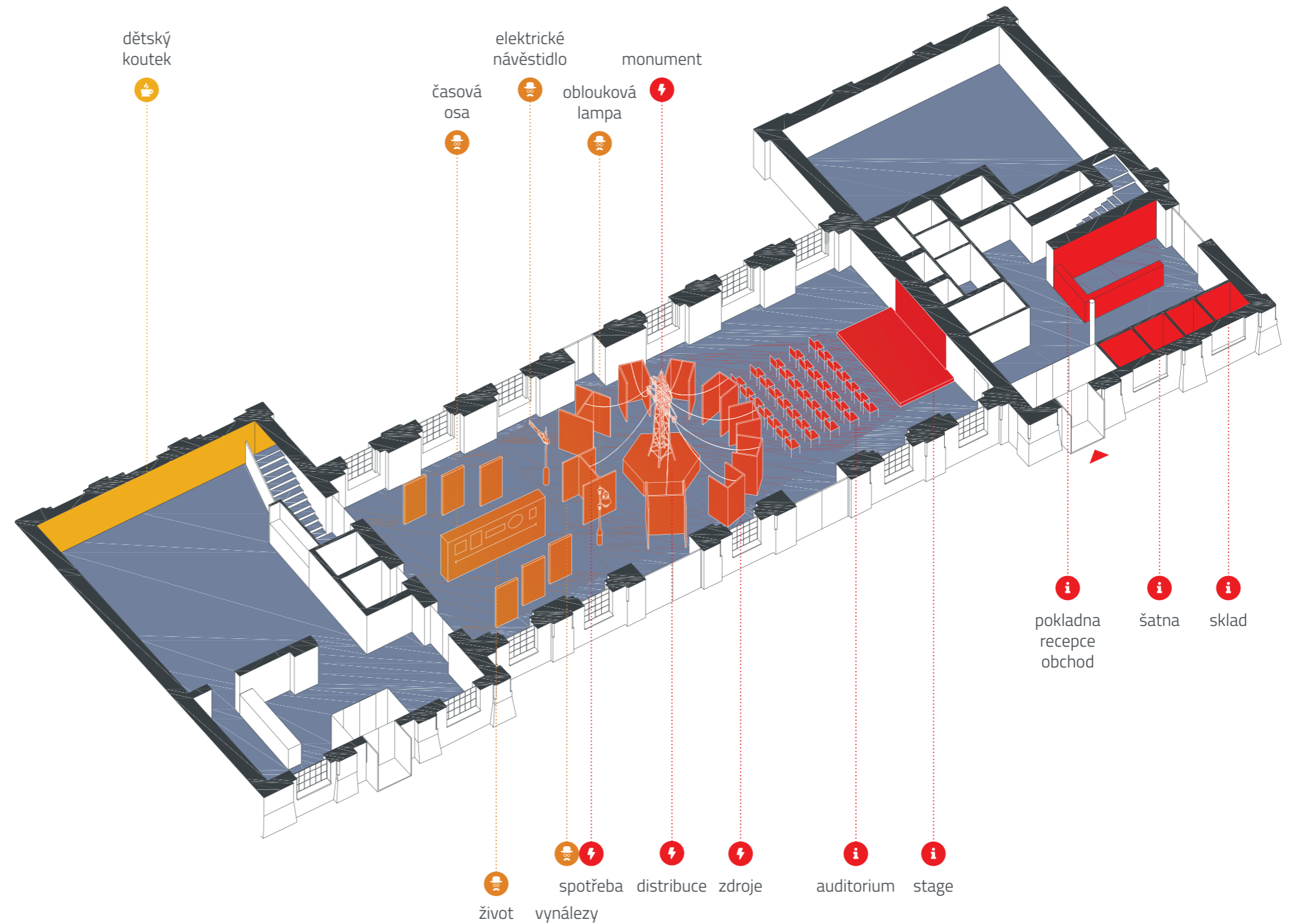
Elektřina

Exponáty v této sekci jsou dále rozděleny do tří zón, věnovaných **zdrojům, distribuci a spotřebě** elektrické energie. Exponáty zdrojů a spotřeby mají formu solitérních boxů, organizovaných okolo centrálního stolu distribuce, v jehož středu je umístěn **monument** - středobod expoziční.

Křižík

Vynálezy Františka Křižíka se zaměřují především na oblast spotřeby elektřiny, která tvoří plynulý přechod s předchozí zónou - exponáty sdílí výstavní boxy a jsou doplněny dvěma replikami Křižíkových vynálezů - elektrickým návěstidlem a obloukovou lampou. Ty tvoří dominanty této sekce, jejíž tématickou osu tvoří **život** Františka Křižíka, navázaný na interaktivní časovou osu a doplněný solitérními expozičními panely.

Křižík

Elektřina

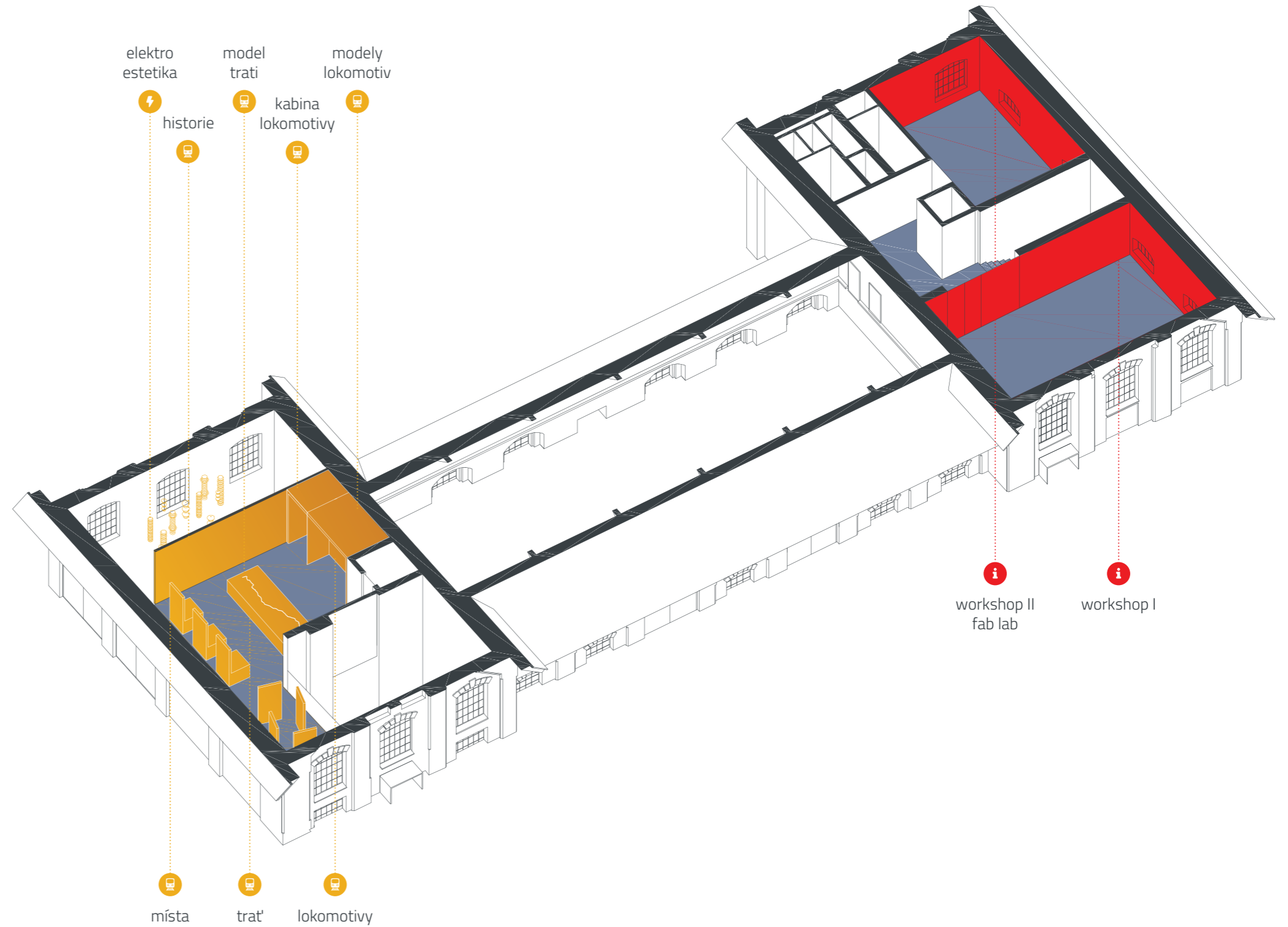
expoziční zóny

Prostor **expoziční ve 2.NP** je přístupný po nezávislém schodišti přímo z centrálního traktu a plynule tak navazuje na předchozí zóny. Tato expoziční část má nejsilnější prostorovou vazbu na železnici, překonávající řeku Lužnici po nedalším mostu, věnuje se tedy lokálnímu fenoménu Bechyňky.

Bechyňka

Ústředním a spojujícím motivem této expoziční části je železniční trať Tábor - Bechyňka. Tématickou osu sekce tvoří **model trati**. V části, prostorově bližší centrálnímu traktu, mapuje tato sekce **elektrifikaci a lokomotivy**. Na straně bližší samotné trati pak vypráví příběhy **míst a krajiny**, kterou tato trať prochází. Exponáty technické (lokomotivy) jsou včleněny do vestavěných boxů. Naopak exponáty, spojené s místy a krajinou, jsou řešeny formou odhmotněných, částečně transparentních, solitérních panelů. V této expoziční zóně by se se též mělo objevit nejvíce dobových materiálů a artefaktů.

Bechyňka

2.NP

expoze exponáty

⚡ Elektřina

Hravé exponáty, jejichž prostřednictvím návštěvníci objevují a poznávají elektrickou energii jsou umístěny ve střední části centrálního traktu a jsou rozděleny do tří zón, věnovaných zdrojům, distribuci a spotřebě elektrické energie.

⚡ zdroje a spotřeba

Exponáty v zónách zdrojů a spotřeby mají charakter mobilních solitérních **expozičních boxů**, které lze v případě konání eventu v sousední zóně auditoria seskupit okolo centrálního exponátu distribuce. Expoziční boxy jsou navrženy s cílem udržet jednotnou formu v mnohosti obsahové náplně jednotlivých exponátů. Přestože tedy bude obsah velmi různorodý, zůstane zachován celistvý charakter expozice.

Pro exponáty **zdrojů** je vyhrazeno 6 menších samostatných boxů, ve kterých mapují fenomén elektrické energie od její samotné podstaty, vzniku až po konkrétní zdroje této energie.

Exponáty v zóně **spotřeby** pak sdílí 3 větší boxy s navazující expoziční částí věnovanou vynálezům Františka Křižíka a tematicky se zaměřují na dopravu, osvětlení a umění ve vztahu k elektrické energii.

⚡ distribuce

Sekce věnovaná distribuci mapuje elektrickou síť v měřítcích od elektrické přenosové soustavy až po elektrické obvody. Ze svojí podstaty je založena na propojování a spolupráci jednotlivých komponent i aktérů. Z tohoto důvodu byla pro tuto expoziční část zvolena forma **centrálního stolu**, vybízející ke společné práci.

⚡ monument

Monument ve středu expozice slouží primárně k vytvoření a jasné komunikaci **identity expozice**. Vzhledem k umístění uprostřed sekce distribuce, je zvolen základní a signifikantní prvek distribuční soustavy - příhradový **sloup vedení vysokého napětí**. Kromě samotného vystavení je zachována i jeho původní funkce - slouží jako přípojný bod elektrické energie pro exponáty zdroje a spotřebiště, které tímto navíc fakticky i metaforicky spojuje.

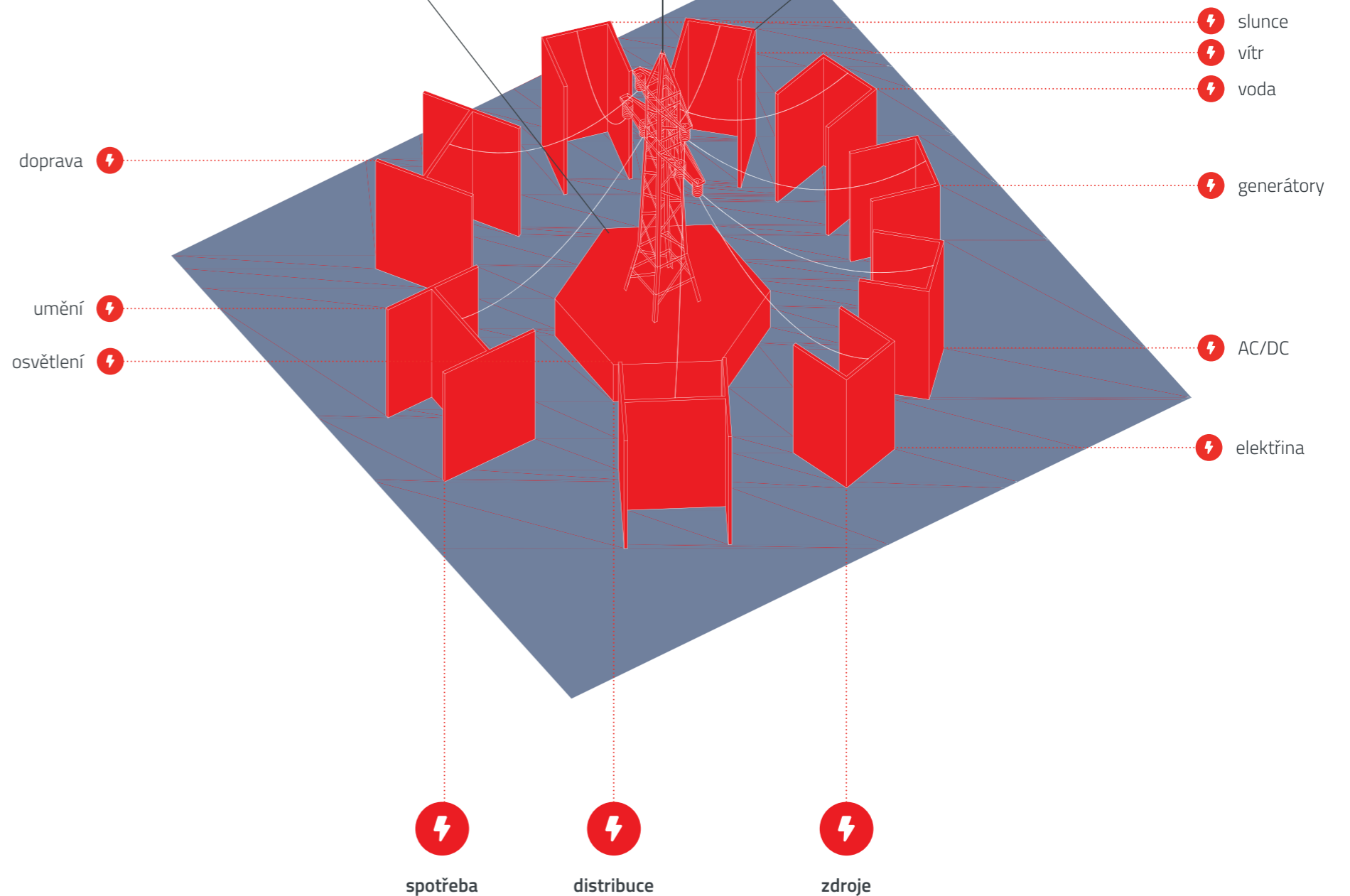
místo spolupráce

funkční landmark

expoziční boxy

expoze exponáty

Křižík

Sekce, mapující život a vynálezy Františka Křižíka uzavírá expoziční část v centrálním traktu a tvoří plynulý přechod do zóny ve 2.NP západního traktu, věnované lokálním tématům.

vynálezy

Exponáty vynálezů navazují na zónu spotřeby energie, se kterou sdílí 3 větší **expoziční boxy**, tématicky mapující hlavní oblasti Křižíkova zájmu: dopravu, osvětlení a umění. **Repliky** Křižíkových **vynálezů** elektrického návěstidla a obloukové lampy jsou pak jasnými dominantami expoziční části, věnované tomuto českému géniovi.

život

Život Františka Křižíka se v této sekci zhmotňuje ve formě interaktivní **časové osy**. Ta dělí prostor na 2 tématické zóny - jedna se zaměřuje na osvětlení a druhá na dopravu. Část, věnovaná dopravě se nachází na cestě ke schodišti do expozice Bechyňky a předznamenává tak tématické pokračování expozice.

Na časovou osu je navázáno 6 solitérních **expozičních panelů**, které akcentují a podrobněji se věnují stěžejním fázím Křižíkova života a jeho životním rolím vynálezce, zlepšovatele a podnikatele.

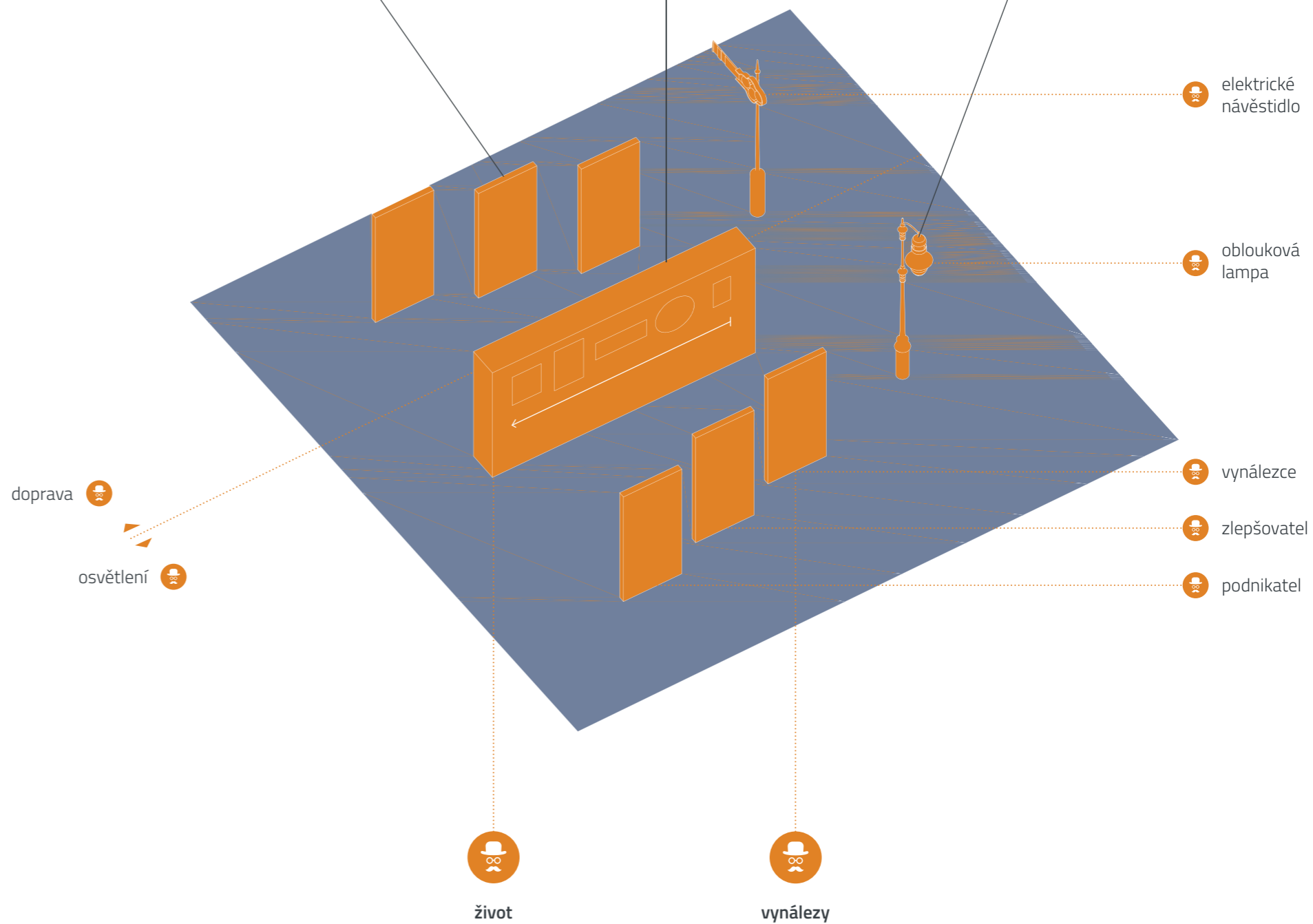
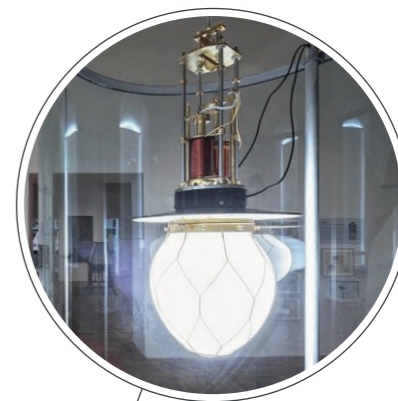
expoziční panely

časová osa

repliky vynálezů

expoze exponáty

Bechyňka

Expoziční část s nejsilnějším lokálním kontextem je umístěna ve 2.NP západního traktu na galerii, která se částečně otevírá do prostoru kavárny.

trať

Ústředním tématem a jednotícím motivem části je první elektrifikovaná trať v českých zemích mezi Táborem a Bechyní, jejíž **interaktivní model** tvoří osu této sekce. Jednotlivá místa, spojená s tratí a její jednotlivé technologické aspekty jsou dále rozvíjeny v dalších částech této sekce.

lokomotivy

Technologickým aspektem trati jsou především drážní vozy a lokomotivy, zastoupené jejich **modely** a interaktivní **replikou kabiny**, která návštěvníkům umožní vnímat jednotlivé úseky trati z pohledu strojvedoucího.

místa

Krajina, kterou trať prochází, i její nejdůležitější místa jsou komunikovány prostřednictvím expozičních panelů, z nichž 3 jsou navázány na model trati a 4 staví na vizuálním a prostorovém vztahu k těmto místům - železničním mostům v Bechyni a Táboře, trafostanici na Jordáně a samotné budově Křižíkovy elektrárny, ve které je expozice umístěna.

historie

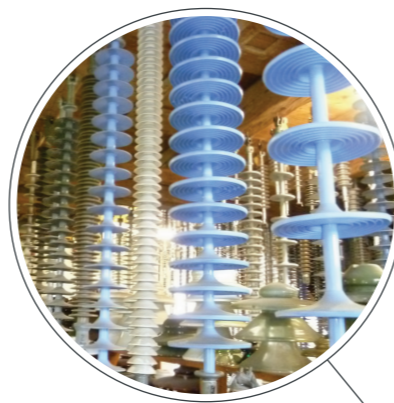
Historický aspekt se prolíná celou touto sekcí a kulminuje v čelní stěně za modelem trati, kde se koncentrují **dobové materiály a artefakty**, spojené se stavbou a provozem trati. V této části se příběh zdejší trati prolíná s aktivitami Františka Křižíka, proto je umístěna v co nejtěsnější vazbě na sekcí, věnovanou jeho životu.

elektroestetika

Zrcadlo schodiště, spojující expoziční části v centrálním a západním traktu, je zároveň i místem, viditelným z prostoru kavárny. Je v něm tedy umístěn další z teaserů, lákající hosty kavárny k návštěvě expozice.

elektro komponenty

interaktivní replika kabiny

elektroestetika

historie

kabina lokomotivy

modely lokomotiv

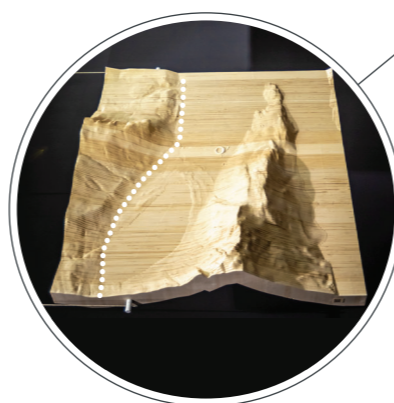
model trati

trafostanice Jordán

Křižíkova elektrárna

most Tábor

most bechyňe

augmentovaný model trati

místa

trať

lokomotivy

expoze exponáty

exteriér

Expozice prolifuruje i do exteriéru, který zprostředkovává její obsah a láká kolemjdoucí k návštěvě. Ve veřejném předprostoru Křížkovy elektrárny i přilehlých poloveřejných prostorech jsou tedy umístěny další exponáty, které plní buď roli symbolu místa (*landmark*), jeho pokračování (*extension*) nebo poutače (*teaser*) na expozici uvnitř objektu.

most

Fragment příhradové konstrukce nedalekého mostu bude po jeho revitalizaci umístěn v předprostoru Křížkovy elektrárny s vazbou na vstup do expozice. Jedná se o polovinu mostního pole, která je oproti původní poloze horizontálně obrácena - z mostu se stává **brána**, vítající návštěvníky a sloužící zároveň jako **vyhlídkové místo**. Pod konstrukcí vzniká částečně krytý prostor, který poskytuje zázemí venkovním aktivitám.

předprostor

Ve veřejném předprostoru budovy jsou umístěny **solitérní exponáty**, věnované **obnovitelným zdrojům energie** (voda, vítr, slunce), lákající k návštěvě expozice.

dvorek

Odkaz Františka Křížíka nezůstává uzavřený uvnitř expozice, ale překračuje její hranice do venkovního prostoru dvorku na severní straně centrálního traktu ve formě **busty**, která inspiruje další generace k objevování i hře.

terasa

Poloveřejný venkovní prostor terasy je situován v přímé vazbě na 2.NP západního traktu, ve kterém končí expoziční trasa. Prostor mezi budovou Křížkovy elektrárny a železničním mostem se tak nabízí jako místo, ve kterém mohou návštěvníci nechat doznít dojmy z expozice, případně nabrat síl před další cestou. Poloha tohoto místa jej předurčuje, aby bylo tématicky spjata s místním fenoménem Bechyňky - je v něm tedy umístěn dětský **vláček** pro hru i odpočinek malých návštěvníků.

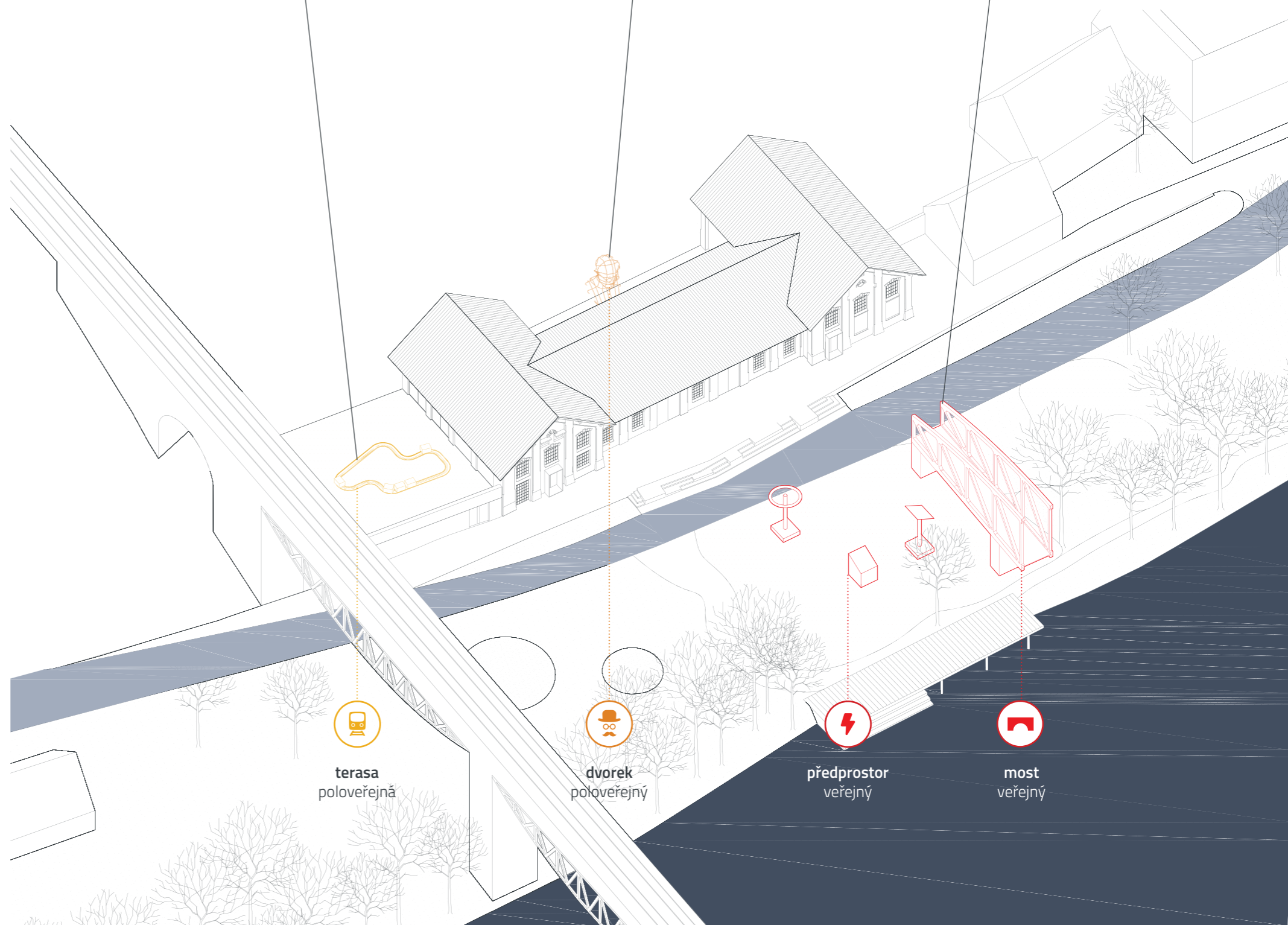
dětský vláček

hravá busta

fragment mostu

terasa
poloveřejná

dvorek
poloveřejný

předprostor
veřejný

most
veřejný

expoze reference

WonderLab, York

interaktivní edukativní expoze

téma   technika
cílová skupina   7-14 let

Vlaky, pohyb a technické koncepty vždy zaujímaly speciální místo v představivosti každého dítěte. Wonderlab se tak snaží inspirovat budoucí inženýry a vynálezce.

inspirace

Interaktivní expoze Wonderlab má v mnoha směrech podobná východiska jako expoze v Křižíkově elektrárně - je situována v industriálním prostoru a technicky orientovaná. Přesto, že její rozsah je asi 4x větší, je vystavena na principech, které je vhodné aplikovat i v rámci expoze v Křižíkově elektrárně.

jednota v mnohosti

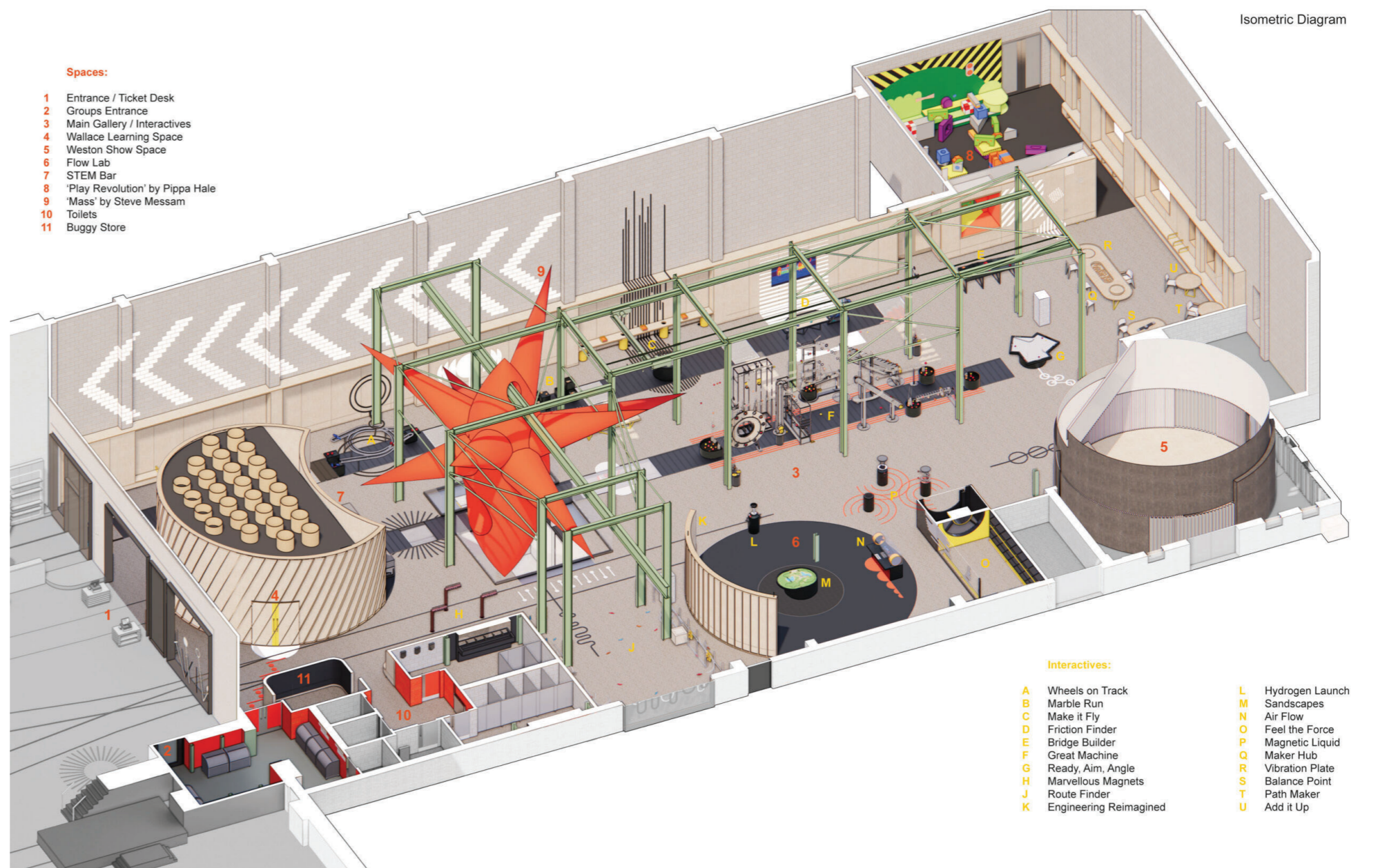
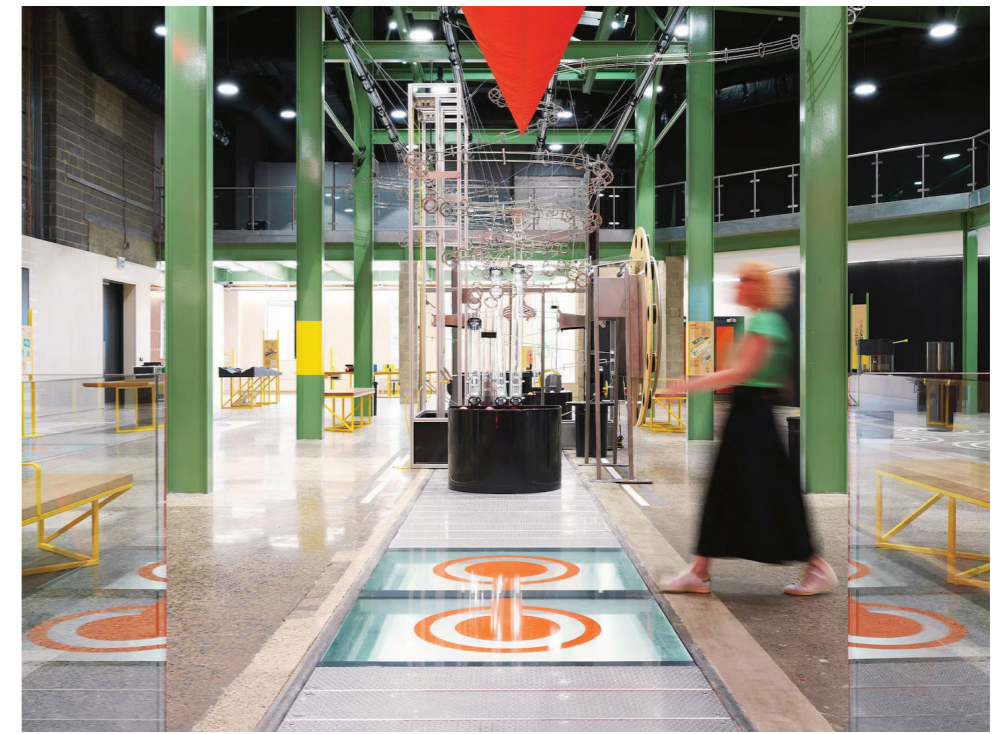
Přesto, že expoze obsahuje 20 různorodých interaktivních exponátů, působí jednotným a uceleným dojmem.

holistický přístup

Je patrné, že v projektu jsou harmonizovány a společně řešeny všechny jeho části od architektury prostoru, přes design exponátů až po grafiku, která se propisuje zpět do prostoru.

výrazná harmonie

Cílová skupina expoze předznamenává hravou formu s výraznou barevností, která přes svoji expresivitu nese známky infantilní křivčovitosti a lacinosti a nad to se harmonicky doplňuje s industriálním charakterem prostoru.

expoze reference

Urbania, CAMP, Praha

interaktivní výstava

téma urbanismus
cílová skupina 12 let <

Interaktivní expoze Urbania dává návštěvníkům příležitost stát se na chvíli správcí imaginárního a přece důvěrně známého Živoucího města.

inspirace

Výstava Urbania mapuje na poměrně malém prostoru komplexní a rozmanité téma urbanismu a veřejného prostoru, přesto nepůsobí roztržitým ani přehnutým dojmem.

koncentrovaná jednoduchost

Výstava představuje 8 oblastí správy města, které přes svoji diverzitu a koncentraci na malém prostoru vytváří jasně čitelný a přehledný celek.

archetypy v novém kontextu

Exponáty pracují s archetypy městského prostoru (lavička, kolo, vyhlídka ...), které umístěním do nového kontextu povyšuje na snadno identifikovatelné symboly jednotlivých oblastí.

nezávislá propojenost

Každý z exponátů je jasně definovaným solitérem. Všechny jsou pak v grafice podlahy propojeny v jeden celek.

Domácí péče přepočítaná na jedno
lůžko je až 5x levnější než péče
v domově s pečovatelskou službou.
V populaci 65+ nikdy nepoužilo
internet 56,8 % lidí, zatímco
v populaci 55-64 let se jich
s internetem nedostalo do
styku pouze 23,7 %.

Městská
správa
Město na prahu

expoze reference

Volt-Age, 8smička, Humpolec

umělecká výstava

téma elektrina

Projekt Volt-Age nabízí prostřednictvím spolupráce skupiny umělců a praktikujících odborníků vhléd do elektrizujícího světa magické energie.

mezioborová spolupráce

Propojování umělců s odborníky dává vzniknout novým a nečekaným spojením, která jsou však ukotvena v reálném světě.

Kabinet elektrických kuriozit, Kunsthalle, Praha

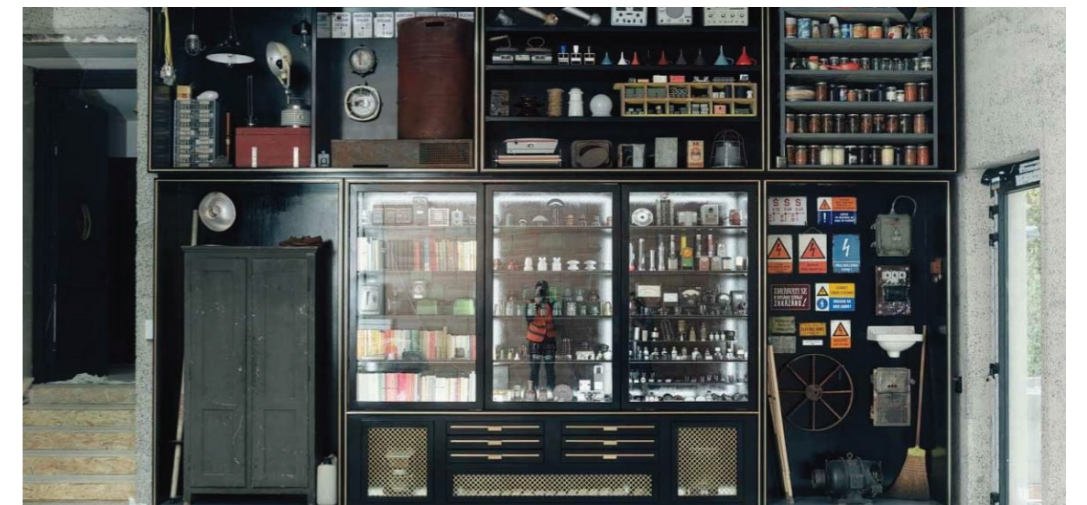
umělecká instalace

téma industriální artefakty

Kabinet elektrických kuriozit, obsahuje industriální artefakty naaranžované jako vzácné relikvie.

elektroestetika

Krása, ukrývající se v jednotlivých artefaktech, vychází na povrch jejich vystavením v novém kontextu.

Muzeum izolátorů a bleskojistek, Obrataň

soukromá sbírka

téma elektrické součástky

Součástí sbírky, která je vytvářena od 60. let, jsou také historické rozvaděče Františka Křížka.

expozice náklady

základ

exponáty

Méně robustní řešení jednotlivých exponátů i expozice jako celku.
Exponáty s kratší životností a většími nároky na provoz a údržbu.
Minimum atypických (custom-made) exponátů.
Minimum interaktivních exponátů, elementární způsoby interakce, bez digitální interakce.

hardware a software

Základní standard koncových prvků AV – méně kvalitní obraz a zvuk, kratší životnost, větší poruchovost.
Menší míra zapojení AV prvků – pouze v podstatných případech a elementární formě.
Bez atypických (custom-made) HW a SW komponent.
Minimum interaktivních aplikací (dotykové displeje, tablety,...).

obsah

Základní zpracování obsahu klasickou formou.
Obstarávání základních, snadno dostupných informací a podkladů bez zapojení vědeckých pracovníků.
Minimum interaktivního a audiovizuálního obsahu.

cena

15,4 mil Kč   **realizace**

12,8 mil Kč   interiér
1,3 mil Kč   exteriér
1,3 mil Kč   obsah

0,8 mil Kč   **projekt**

standard

exponáty

Robustní řešení jednotlivých exponátů i expozice jako celku.
Exponáty s delší životností a menšími nároky na provoz a údržbu.
Zapojení atypických (custom-made) exponátů.
Interaktivní exponáty s komplexnějšími způsoby interakce vč. digitální.

hardware a software

Vyšší standard koncových prvků AV – kvalitní obraz a zvuk, delší životnost, menší poruchovost.
Zapojení AV prvků v rozvinutější formě nad rámec nutnosti.
Menší využití atypických (custom-made) HW a SW komponent .
Příležitostně využití interaktivních aplikací (dotykové displeje, tablety,...).

obsah

Invenční zpracování obsahu cílenou formou.
Obstarávání komplexnějších, dostupných podkladů a materiálů zhotovitelem, komunikace s vědeckými pracovníky.
Včetně interaktivního a audiovizuálního obsahu.

cena

23,2 mil Kč   **realizace**

19,2 mil Kč   interiér
1,9 mil Kč   exteriér
2,1 mil Kč   obsah

1,4 mil Kč   **projekt**

nadstandard

exponáty

Propracované robustní a komplexní řešení jednotlivých exponátů i expozice jako celku.
Exponáty s dlouhou životností a minimálními nároky na provoz a údržbu, vysoká míra automatizace a autonomie provozu.
Expozice jako na míru navržený celek, složený z atypických (custom-made) exponátů, práce s prostředím expozice jako součástí celku.
Vysoký podíl interaktivních exponátů s komplexními a optimalizovanými způsoby interakce vč. digitální interakce.

hardware a software

Nejvyšší standard koncových prvků AV – velmi kvalitní obraz a zvuk, precizní integrace HW a SW, dlouhá životnost, minimální poruchovost.
Komplexní zapojení AV prvků v rozvinuté formě do jednotlivých exponátů i prostoru expozice.
Vysoká míra využití atypických (custom-made) HW a SW komponent, včetně optimalizace pro jednotlivé exponáty a prostory.
Využití interaktivních aplikací (dotykové displeje, tablety,...).

obsah

Precizní kreativní zpracování obsahu cílenou formou, včetně optimalizace pro jednotlivé cílové skupiny.
Obstarávání komplexních podkladů a všech dostupných materiálů dle požadavků jednotlivých cílových skupin, komunikace s vědeckými pracovníky, zapojení copywrihterů.
Vysoký poodíl interaktivního a audiovizuálního obsahu.

cena

31,2 mil Kč   **realizace**

25,6 mil Kč   interiér
2,6 mil Kč   exteriér
3,0 mil Kč   obsah

2,0 mil Kč   **projekt**